

Samenvatting

Door de veranderende klimaatomstandigheden en het ouder wordende bomenbestand zijn de beheerkosten toegenomen. Dit heeft geresulteerd in de opstelling van een Bomen Beheerplan waarin inzichtelijk is gemaakt hoe het bomenbestand van Maastricht uit ziet, welke kosten hieraan zijn verbonden en welke (onderhouds)maatregelen er zijn. De belangrijkste maatregelen zijn de verplichte veiligheidsinspecties (zorgplicht) en de hieraan gekoppelde veiligheidsmaatregelen (bijvoorbeeld veiligheid snoei of kap/vervangen van gevaarlijke bomen).

Naast deze zorgplichtmaatregelen moeten de bomen regelmatig groei-begeleidende snoei krijgen om te zorgen dat de bomen vitaal en zonder gebreken blijven. In het bomenbeheerplan zijn naast de structurele werkzaamheden ook de beheerachterstanden inzichtelijk gemaakt. De kosten voor de uitvoering van het totaal aan regulier geplande- en achterstandsmaatregelen voor 2022 overschrijdt het beschikbare budget. Hiervoor is een éénmalig financiële impuls nodig van € 900.105,- en extra structurele middelen, zijnde € 400.000, welke in het coalitieakkoord 2023-2026 opgenomen zijn en ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd.

Beslispunt

1. Het college beslist de benodigde incidentele middelen voor 2022, zijnde € 900.000 te dekken uit de risico-buffers 2022 (€ 475.000) en 2023 (€ 425.000).

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 27 juni 2022:

Conform.

1. Aanleiding

Bomen zijn onmisbaar voor de stad. Ze zuiveren de lucht en filteren CO₂. Bomen vangen ook veel fijnstof af, wat de kans op longziekten verkleint (verbetering leefgenot en microklimaat). Verder brengen bomen schaduw en verkoeling bij hevige zon (hittestress beperking) en breken ze draaiwind die door hoge gebouwen wordt veroorzaakt. Bomen verbeteren de structuur van de bodem en zorgen dat er meer water wordt kan worden vastgehouden wat vermindering van wateroverlast kan geven (waterbeheer). Kortom: het microklimaat in de stad is een stuk aangenamer met bomen dan zonder (klimaatstrategie).

De klimatologische veranderingen en de leeftijdsopbouw van ons bomenareaal dragen ertoe bij dat er meer bomen moeten worden vervangen. De kap van oudere bestaande bomen en de aanplant van nieuwe jeugdige bomen hebben echter, naast de vervangingskosten, ook hogere beheerkosten ten gevolge (watergeven, jeugdsnoei en begeleidingssnoei).

De toename van het aantal snoeimaatregelen (veel oude bomen en veel jeugdige bomen) heeft een achterstand ten gevolge gehad bij de uitvoering van onze planmatige snoeirondes. Het aantal meldingen neemt hierdoor toe en het bomenbeheer is hierdoor in een vicieuze cirkel terechtgekomen. Deze cirkel dient doorbroken te worden, vandaar dat in de begroting van 2022 een pm-post is opgenomen ten aanzien van het inzichtelijk maken van de werkelijke beheerskosten van ons gemeentelijk bomenareaal. Aanleiding voor deze toezegging was de terugkerende overschrijding van het voor Stadsbeheer beschikbare bomenbudget met jaarlijks circa € 330.000.

Dit heeft geresulteerd in de opstelling van een bomenbeheerplan door het externe bureau Tree O Logic, op basis van dit bomenbeheerplan is inzichtelijk gemaakt hoe het bomenbestand van Maastricht uit ziet en welke kosten hieraan zijn verbonden.

2. Context

Begroting 2022

In hoofdstuk 2.2 *Toelichting overzicht baten en lasten. Aandachtspunt 18* is de onderstaande tekst in de in de begroting 2022 opgenomen.

18. Onderhoud bomen

Stadsbeheer zal in 2021/2022 een meerjarenonderhoudsplan opstellen waarin de kosten met betrekking tot regulier onderhoud en de kosten die betrekking hebben op de uit te voeren zorgplicht worden opgenomen. Waarbij eveneens het huidige areaal en de areaaluitbreiding worden gezien. Het afgelopen jaar werd opnieuw gekenmerkt door veel schade onder de nieuwe aanplant, als gevolg van de langdurige droogte. En ook ziekten en najaarsstormen hebben opnieuw hun tol geëist. Uit monitoring blijkt dat 4% van het actuele bomenbestand (1.720 bomen) een sterk verminderde levenskracht heeft en in aanmerking komt voor vervanging. Het aantal klachten over met name grote bomen groeit, waardoor de (financiële) druk op

het vervangingsplan voor het bomenbestand toeneemt. Zeker is dat het huidige beschikbare budget niet voldoende is om deze opgave te kunnen opvangen, vandaar dat er nu alvast in de begroting een PM-post wordt opgenomen, welke na afronding van het MJOP geconcretiseerd kan worden.

Leidraad groen 2020-2024

In de Leidraad Groen 2020-2024 wordt het beheer van onze kaptaalgoederen Groen en Bomen vastgelegd. Tevens worden hierin de financiële consequenties en de vertaling naar de begroting toegelicht.

In de vigerende Leidraad Groen is een structureel budget voor dagelijks onderhoud bomen opgenomen van ca € 1.019.531 en een Voorziening voor groot-onderhoud c.q. vervangingen (bomen/groen). De voorziening kent een jaarlijkse storting van € 728.000. Op basis van ervaringscijfers wordt hiervan gemiddeld € 336.000/jr aangewend voor bomen.

Het totaal aan structureel beschikbare middelen voor het totale bomenbeheer komt hiermee op Ca. € 1.355.531.

Door de veranderende klimaatomstandigheden en het ouder wordende bomenbestand zijn de beheerkosten toegenomen. Vroeger werd onvoldoende aandacht besteed aan de standplaats van bomen. Door de klimaatverandering zijn deze bomen extra kwetsbaar geworden en nemen de beheerkosten voor deze bomen toe (meer dood hout, kortere levensduur). Door deze verhoogde beheerkosten is de afgelopen jaren een overschrijding van het beschikbare bomen budget van ca. 330.000 euro aan de orde geweest. Deze overschrijdingen blijken, anders dan verwacht, niet incidenteel maar structureel.

Beverschadebestrijding

In de begroting van 2022 zijn structurele in incidentele kosten voor de bestrijding en monitoring van beverschade opgenomen.

	Monitoring	Schadeherstel en preventieve maatregelen
2022	20.000,-	75.000,-
2023/structureel	5.000,-	25.000,-

Omgevingsvisie.

In de Omgevingsvisie 2040 “koester de balans” staat expliciet aangegeven dat bomen in straten zoveel als mogelijk gehandhaafd dienen te worden. Dit sluit ook aan bij de bomenvisie “bomen in beeld” uit juli 1999 waarin als richtinggevend uitgangspunt is gesteld dat de gemeente zich inzet voor de instandhouding van gezonde, waardevolle bomen.

Bomennota juli 1999.

In deze bomennota wordt het belang van bomen onderstreept. Er wordt onderkend dat Maastricht een rijk en waardevol bomenbestand heeft dat zeer bepalend is voor het stadsbeeld. Het bomenbestand heeft vele kwaliteiten die die voor de toekomst duurzaam behouden moeten worden. Dit betekent ook dat naast behoud en beheer ook ruimte moet zijn voor verandering, vernieuwing en uitbreiding van het bestaande bomenbeeld.

Zorgplicht.

De eigenaar van een boom, bomen of bos is zorgplichtig voor zijn eigendommen. Deze zorgplicht houdt in dat hij verplicht is de noodzakelijke zorg, VTA controles en onderhoud aan zijn bomen uit te voeren. Bij het niet naleven van de zorgplicht kan de eigenaar aansprakelijk gesteld kan worden voor eventuele schade of letsel.

3. Gewenste situatie

Het bomenbeheer bestaat uit een aantal (onderhouds)maatregelen. De belangrijkste maatregelen zijn de verplichte veiligheidsinspecties (zorgplicht) en de hieraan gekoppelde veiligheidsmaatregelen (bijvoorbeeld veiligheidssnoei of kap/vervangen van gevaarlijke bomen).

Naast deze zorgplichtmaatregelen moeten de bomen regelmatig groei-begeleidende snoei krijgen om te zorgen dat de bomen vitaal en zonder gebreken blijven.

Dit totaalpakket aan beheermaatregelen zorgt ervoor dat ons huidige bomenbestand, binnen het bestaande beleid (Bomen in Beeld – juli 1999) veilig en toekomstbestendig blijft.

Om ons takenpakket van het bestaande bomenareaal, binnen de huidige beleidskaders, te kunnen uitvoeren dient het huidige structurele budget met € 396.519,- te worden verhoogd tot € 1.777.050,-.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Groen en bomen zijn onmisbaar voor de stad. Uit onderzoek blijkt dat een omgeving met bomen en struiken goed is voor de leefbaarheid: mensen voelen zich in een groene omgeving, lichamelijk én geestelijk gezonder. Een groene, bomenrijke leefomgeving nodigt uit tot bewegen. In de zomer bieden bomen schaduw maar zorgen ze er ook voor de temperatuur van de omgeving daalt door de verdamping van eerder opgenomen water. Dat is met het oog op de klimaatverandering zeker ook een pluspunt. Een groene omgeving met daarin bomen zorgt bovendien voor meer biodiversiteit.

5. Effect op de openbare ruimte

Het beheer van onze bomen zorgt voor een veilige openbare ruimte. Wanneer dit beheer, door onvoldoende financiële middelen, niet kan worden uitgevoerd zal de kwaliteit én veiligheid van ons

bomenareaal achteruitgaan, en kan geen invulling worden gegeven aan de vastgestelde beleidsuitgangspunten (Omgevingsvisie 2040 en de Nota Bomen in Beeld - 1999). Een uitbreiding en verjonging van het bomenareaal leidt tevens tot meer en hogere onderhoudskosten. Deze worden opgevangen uit het budget areaaluitbreidingen.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing.

8. Financiën

Structurele kosten

Het noodzakelijke structurele beheerbudget wordt geraamd op € 1.777.050,- per jaar.

Deze kosten zijn tot stand gekomen op basis de analyse van ons bomenareaal, historische gegevens en uitvoeringsnormen en -kosten. De normkosten zijn verzameld uit diverse aanbestedingsresultaten van onze externe adviseur en zijn daarom marktconform.

Reguliere werkzaamheden	2022	2023
(BVC) controles + meldingen	78.783,-	78.783,-
Onderhoudssnoei	588.033,-	588.033,-
Vervangingen + nazorg	465.100,-	465.100,-
Nadere onderzoeken	25.733,-	25.733,-
Bestratingsopdruk	75.000,-	75.000,-
Ziekten en plagen	100.000,-	100.000,-
Beverschades	106.500,-	106.500,-
Stormschades en claims	101.000,-	101.000,-
Directievoering + voorbereiding	135.500,-	135.500,-
Overige diverse kosten	102.400,-	102.400,-
Subtotaal	1.777.050,-	1.777.050,-

2022 - achterstand	552.902,-
(BVC) controles + meldingen	3.017,-
Onderhoudssnoei	203.737,-
Vervangingen + nazorg	338.780,-

Verankeringen aanbrengen	2.000,-
Nadere onderzoeken	5367,-

Totale kosten	2.329.951	1.777.050
----------------------	------------------	------------------

Overzicht budgetten – kosten

Beschikbaar budget/jr	2022	2023 en verder
Totale geraamde budgetten	1.429.845	1.380.531
Hfdtaakveld 5 Bomen	1.019.531	1.019.531
Beverbeheermaatr. (budget GNL)	75.000	25.000
Vervangingsbudget bomen	335.314	336.000

Tekort	€ 900.105	€ 396.519
---------------	------------------	------------------

In het overzicht totaalkosten/budget is leesbaar dat het beschikbare budget in onze begroting € 1.380.531,- per jaar is. Het structurele tekort (zijnde € 396.519 (afgerond € 400.000)) is opgenomen in het coalitieakkoord 2023-2026 en zal middels dit traject ter raadsbesluitvorming worden meegenomen.

Met de beschikbaarstelling van extra middelen kunnen de noodzakelijke beheermaatregelen ten behoeve van het bomenbestand worden weggezet bij aannemers. De formatie van de eigen onderhoudsploeg is niet toereikend voor het complete beheerpakket.

In het bomenbeheerplan zijn naast de structurele werkzaamheden ook de beheerachterstanden inzichtelijk gemaakt. De kosten voor het wegwerken van deze maatregelen wordt geraamd op € 699.351,-. Een deel van de achterstand is reeds in 2021 weggewerkt. Het resterende deel (€ 552.901,-) moet nog worden uitgevoerd.

De kosten voor de uitvoering van het totaal aan regulier geplande vervangings- en snoeimaatregelen én de achterstandsmaatregelen voor 2022 overschrijdt het beschikbare budget. Hiervoor is een éénmalig financiële impuls nodig van € 900.105,- en de dekking te voorzien uit de post onvoorzien/risicobuffers 2022 en 2023. Omdat groen/bomenwerkzaamheden seizoensgebonden zijn zal een deel (€ 425.000) van de werkzaamheden uitgevoerd moeten gaan worden in de 2de helft van het plantseizoen (1 jan-1 april 2023). Het overige deel (€ 475.000) van de (risico)werkzaamheden dient in 2022. Het totaal aan werkzaamheden (€ 900.000) is onvermijdelijk omdat anders de onderhoudsachterstanden verder toenemen (kapitaalsvernietiging) en de gemeente niet meer aan

haar wettelijke verplichtingen kan voldoen. Hierdoor kunnen onveilige situaties ontstaan waarvoor de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden. Deze werkzaamheden zijn daarom onuitstelbaar en de bijbehorende kosten (2022-€ 475.000 ; 2023 - € 425.000)) onvermijdelijk.

9. Aanbestedingen

Werkzaamheden ten behoeve van het bomenonderhoud wordt aanbesteed volgens het vigerende aanbestedingsbeleid.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

1. Het college beslist de benodigde incidentele middelen voor 2022, zijnde € 900.000, te dekken uit de risico-buffers 2022 (€ 475.000) en 2023 (€ 425.000).

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Middels het beschikbaar stellen van de gevraagde middelen kunnen de onvoorziene en onuitstelbare werkzaamheden worden uitgevoerd en daarmee de veiligheid en toekomstbestendigheid van ons huidige bomenbestand worden gewaarborgd.